

Landelijk meetnet vlinders

Juli 2018

Beste teller,

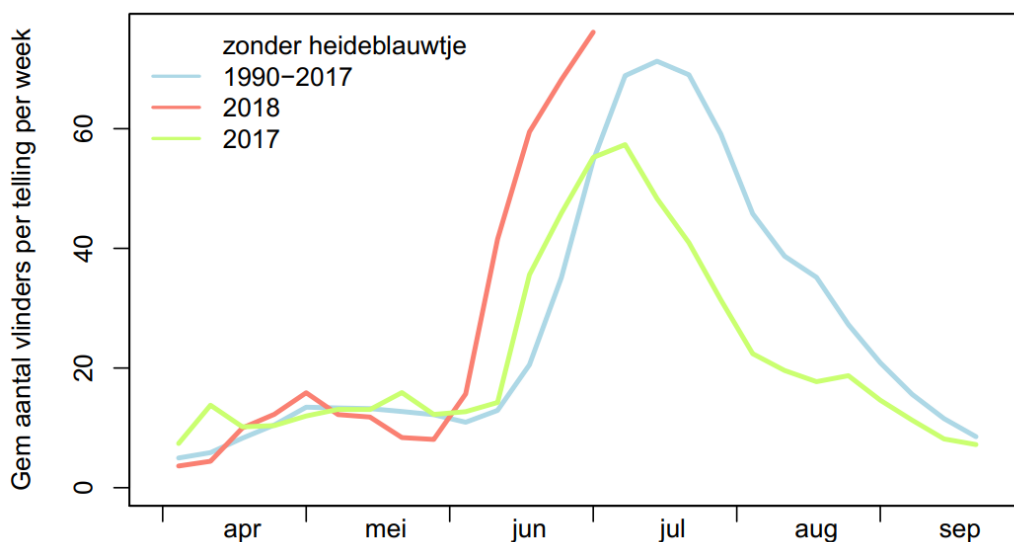
De zomer dendert maar door, met bijna elke dag zon en regelmatig hoge temperaturen. Maar het is inmiddels ook al lang droog. En dat is slecht nieuws voor de rupsen die nu en later dit jaar moeten eten: hun voedsel is verdroogd. Voorgaande droge jaren (bijvoorbeeld 2003) hebben in het navolgende jaar tot een flinke daling in het aantal vlinders geleid. Na het extreem droge jaar 1976 daalde het aantal vlinders in Engeland zelfs met 50%. Hier werd toen nog niet geteld, maar er is weinig reden om aan te nemen dat dat hier toen niet zo was.

Geniet dus van de zomer en het hoge aantal vlinders, maar hoop tevens op regen, anders zouden er volgend jaar wel eens veel minder vlinders op uw route kunnen vliegen.

Aantal vlinders

Uit de grafiek met het aantal vlinders hebben we dit keer het heideblauwtje weggelaten. Die komt op één route in zulke enorme aantallen voor, dat hij de grafiek helemaal door de war gooit.

Het aantal vlinders ligt dit jaar duidelijk hoger dan vorig jaar, en lijkt ook boven het langjarig gemiddelde uit te gaan komen. Veel soorten doen het beter dan normaal, waarbij vooral kleine ijsvogelvlinder, grote weerschijnvlinder, groot dikkopje, groot koolwitje en eikenpage opvallen. Maar er zijn ook soorten die het slechter doen, bijvoorbeeld kleine vos en gehakelde aurelia. Toch zal 2018 ongetwijfeld de boeken in gaan als een vlinderrijk jaar.

Verzuring terug van weggeweest?

Eind vorige eeuw was verzuring (met daarbij 'Waldsterben', het doodgaan van bomen in bossen) een hot item. Maar na maatregelen werd vooral de uitstoot van zwaveloxiden sterk teruggedrongen, en verzuring verdween een beetje uit beeld. Wel is duidelijk dat vermesting voor stikstofdepositie tot midden in onze grootste natuurgebieden uiteindelijk negatief doorwerkt in het aantal vlinders.

Een recent artikel laat echter zien dat verzuring (mede als gevolg van ammoniakuitstoot op intensieve boerenbedrijven) nog steeds leidt tot verzuring en achteruitgang van de biodiversiteit.

We willen als Vlinderstichting graag in meer detail weten of dat ook op onze routes leidt tot een daling van het aantal vlinders. We moeten daarvoor weten wat de zuurgraad van de bodem op uw route is. En u kunt daarbij helpen.

- Kies drie tot vijf secties uit, maar alle secties mag ook.
- Per sectie dient een representatieve plek gekozen te worden.
- Hier de vegetatie verwijderen indien nodig, en met een schepje de bovenste vijf centimeter verzamelen. Grof (dood) plantenmateriaal en wortels en stenen verwijderen. Noteer goed waar het monster genomen is: routenummer en sectie! Er is per monster 50 gram grond nodig, dat is ongeveer een tuinschepje.
- Thuis 24 uur laten drogen op keukenpapier (bijvoorbeeld in de vensterbank in de zon) en in een papieren zakje doen. Op het zakje schrijven wat het is, van welke locatie het komt (route en sectie) en wanneer het verzameld is.
- De monsters kunnen samen in een stevige enveloppe opgestuurd worden naar:

De Vlinderstichting
Bodemonderzoek
Antwoordnummer 230
6700 VB Wageningen

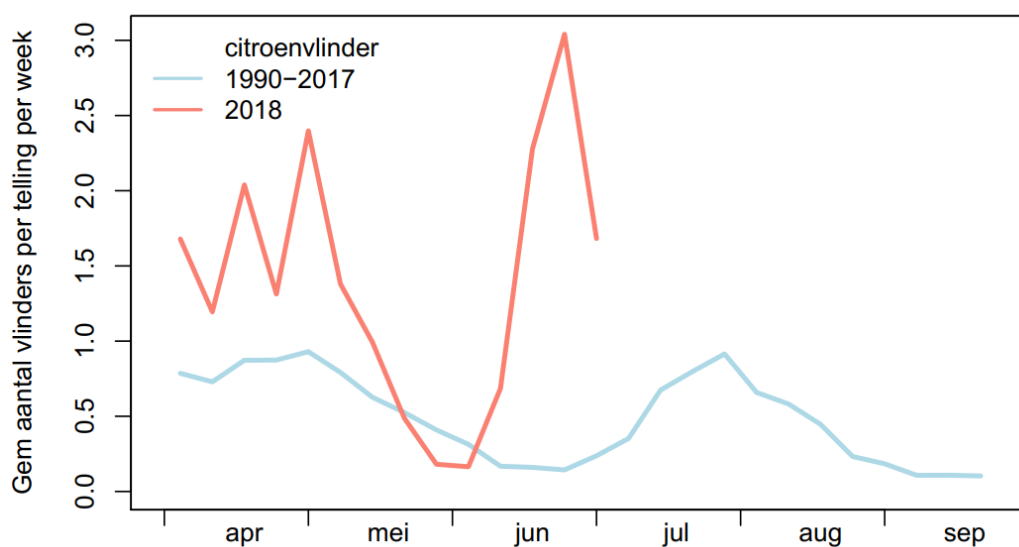
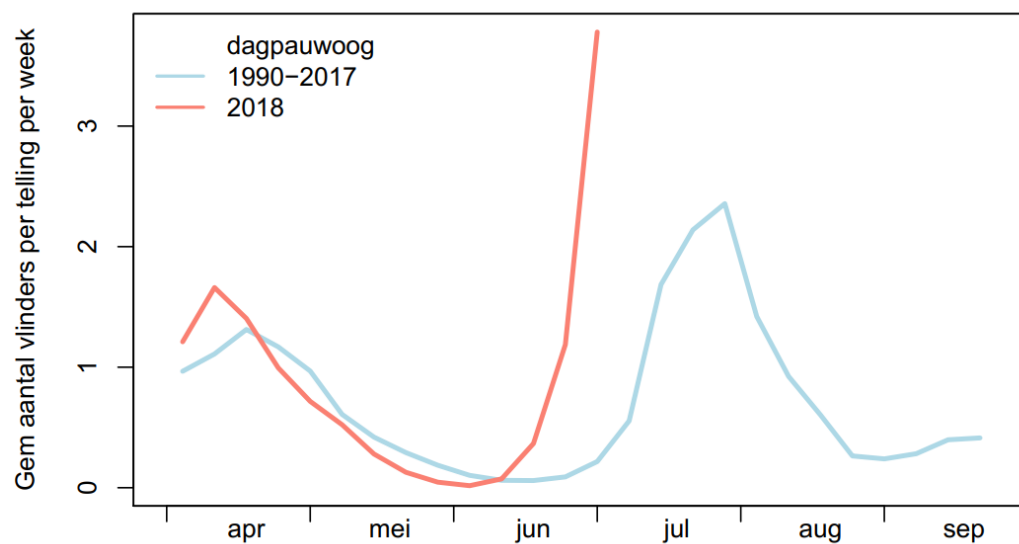
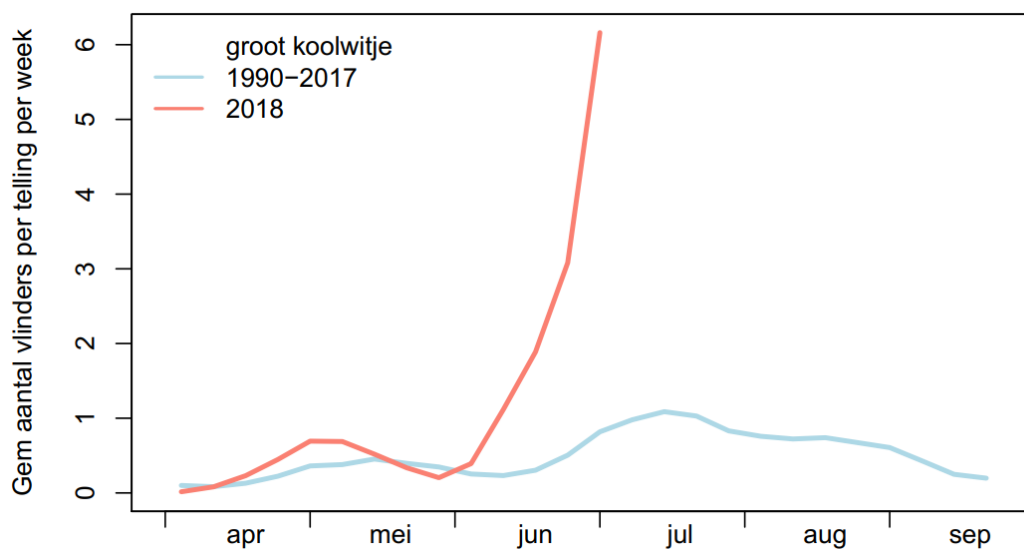
Een postzegel is niet nodig.

Dank voor uw medewerking. U kunt de monsters nog opsturen tot eind september.

Topvlinders

Een paar soorten die het op dit moment erg goed doen:

Monitoring hommels, testjaar 2018

Vincent Kalkman (EIS Nederland)

Het is niet mogelijk om naar dagvlinders te kijken zonder hommels tegen te komen. Tot nu toe negeerden veel dagvlinderaars hommels maar de sterke aandacht voor bijen maakt dat hommels, onze bekendste bijen, ook bij dagvlindertellers steeds populairder worden. Komende jaren willen we een monitoringnetwerk voor deze vliegende teddyberen opbouwen. Om dat te kunnen doen, hebben we meer hommelenkers nodig. Als je deze zomer regelmatig een kwartiertje hommels kijkt in de tuin, natuurgebied of op de camping dan kan je aan het eind van de zomer de algemene soorten zelf herkennen. Voor het leren herkennen van de zes algemene Nederlandse hommels is de Herkenningshulp Hommels gemaakt. De pdf van deze zoekkaart is te vinden op www.eis-nederland.nl/zoekkaarten.

Hommel 2: Verwarrende boomhommels

Van de zes algemene hommels is de boomhommel samen met de tuinhommel het minst algemeen. Beide soorten zijn door heel Nederland aanwezig maar ze komen in lagere aantallen voor dan aardhommel of steenhommel. De boomhommel komt aan zijn naam doordat de kolonies zich vaak in boomholten of nestkastjes bevinden. Door zijn egaal roodbruine borststuk en zijn witte kont is hij makkelijk herkenbaar. Regelmatig komen er exemplaren voor waarbij het roodbruin van het borststuk verdonkerd is, soms zo sterk dat het borststuk egaal zwart is. Deze dieren zien er zo afwijkend uit dat ze vaak voor verwarring zorgen bij waarnemers. Toch zijn deze donkere vormen niet heel zeldzaam en als je er op let kom je ze regelmatig tegen. De boomhommel is een vroege soort en de aantallen nemen vanaf eind juni af. Dus wil je er eentje zien, ga dan komende week op pad!

Boomhommel met donkere rug (foto Casper Zuyderduyn).

Hommeleiland Tiengemeten

Veel natuurliefhebbers brengen hun vakanties door in andere delen van Nederland of Europa in de hoop daar leuke dieren en planten te zien. Behalve leuk is dit ook erg leerzaam en het vergroot de kans dat je deze soorten een keer in je eigen omgeving ontdekt. Het leukste en leerzaamste uitje dat je in Nederland kan maken voor hommels is een dagtrip naar het eiland Tiengemeten. Dit in het Haringvliet gelegen eiland is in de zomermaanden een bloemenzee en biedt daardoor onderdak aan enkele bijzondere hommels. Zo zijn de in Nederland zeldzame zandhommel en moshommel algemeen op het eiland. Tiengemeten is ook ideaal voor natuurliefhebbers met (klein)kinderen. De op het eiland aanwezige speelnatuur is leuk voor kinderen en biedt kans om zand- en moshommel te zien. Zie voor meer informatie voor een bezoek aan het eiland: www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/tiengemeten.

Boomhommel (Tekening Jeroen de Rond)

Erratum

In de nieuwsbrief van het landelijk meetnet vlinders van juni 2018 is een fout geslopen bij de onderschriften van de illustraties van hommels (pagina 7). In het onderschrift staat twee maal aardhommel terwijl dit akkerhommel moet zijn.

Hoe, wanneer en wat te tellen

Het is veel mooi en warm weer, en er zijn soms ook veel vlinders. Hoe tel je die nu? Op zich is de handleiding duidelijk: tellen tussen 10 en 17 uur, en in rustige wandelpas je route lopen en de volwassen vlinders tellen. Toch vereisen de speciale omstandigheden soms aanpassingen:

- De tijd: als het erg warm is, mag er ook iets eerder of later geteld worden. Wel moet het dan echt goed weer zijn, dus minimaal 18 graden en zonnig met niet teveel wind. Vaak vliegen de vlinders tussen 9 en 10 uur zelfs beter dan midden op de dag bij 30 graden. U krijgt wel een waarschuwing, maar die mag u gerust negeren.
- De rustige wandelpas: als er veel vlinders zijn kan het moeilijk zijn om alle vlinders meteen op naam te brengen. Maar u mag gewoon stoppen om even goed vlinders te bekijken of te tellen en op te schrijven. Wat niet de bedoeling is, is om op een bankje te gaan zitten en een half uur te kijken wat er allemaal langs komt vliegen. Maar even stoppen om te goed te kijken is geen probleem.

Rupsen

Soms zien mensen ook grote aantallen rupsen; een bekend voorbeeld zijn de geel-zwart gestreepte rupsen van de Sint-Jacobsvlinder. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat u rupsen invoert op het online invoerportaal. Wel kunt u ze als losse waarneming invoeren op telmee.nl of waarneming.nl.

Komende weken

Telt u een ei-plot voor het gentiaanblauwtje, houd er dan rekening mee dat ook deze soort vroeger vliegt dan de voorspelling in de gaten heeft. Het lijkt verstandig om de komende weken in de gaten te houden of u al moet gaan tellen.

Problemen op het online invoer portaal

Er zijn de afgelopen twee weken af en toe problemen op het online invoerportaal geweest. Om onduidelijke reden stond dan het vakje voor 'wel geteld, niets gezien' al aangevinkt en werden waarnemingen dan niet opgeslagen. Als het goed is, zou dit opgelost moeten zijn. Maar controleert u even of uw waarnemingen er wel allemaal zijn. Dat kunt u door in het tellingoverzicht op de groene W te klikken.

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnetten@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Vlinders

Chris van Swaay

José Kok, Kars Veling en Kim Huskens

Tel.: 0317 467346

meetnetten@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie Nieuwsbrief abonnement op nee te zetten.